

El miratge de Cancun

MICHAEL LIND

Aquest setmanari publicava en el seu número 1.000 (pàgina 16) l'article d'opinió "No ens ofeguem amb les subvencions", signat pels presidents de Mali, Amadou Toumani Toure, i de Burkina Faso, Blaise Compaore. Tots dos demanaven l'aplicació del lliure comerç a tots els productes, inclosos aquells en què els països pobres tenen avantatges comparatius evidents. El text que poden llegir a continuació dona una visió completament diferent de la qüestió.

La cimera de l'Organització Mundial del Comerç a Cancun, Mèxic, ens ha sorprès amb una nova causa, promoguda, a més, per una nova aliança ben poc habitual.

La causa de què parlem és la campanya a favor de l'eliminació de les subvencions a l'agricultura dels Estats Units, Europa i Japó, per tal d'afavorir les exportacions dels productes agrícoles dels països pobres. L'aliança que es produeix, arran d'això, entre els idealistes de l'esquerra, els productors del Tercer Món i els conservadors, promotors tradicionals del lliure comerç, tampoc no té precedents en la història.

Aquesta coalició estranya, però, no pot durar gaire. Se n'anirà en orris tan bon punt es pose de manifest que, mentre que els partidaris del lliure comerç obtenen allò que volen, amb aquesta nova aliança –impostos més baixos i expansió de mercats–, el populisme i el mediambientalisme de l'esquerra quedaran desbaratats.

És cert que les subvencions agrícoles a les nacions industrials avançades haurien de reduir-se, però per unes altres raons, que no tenen res a veure amb el possible impacte que exerceixen aquestes subvencions sobre l'economia dels països pobres. Les subvencions, que, a primeries, es van crear per tal de generar una classe mitjana rural, quan la major part de la població treballava encara al sector agrícola, ara són anacròniques, per tal com l'agricultura, en aquests països, només dona treball a un percentatge molt reduït de persones. Els programes de subvencions agrícoles exploten els

consumidors i els contribuents, i fan malbé el medi ambient: creen incentius econòmics per conrear terres que, d'una altra manera, quedarien en estat salvatge. Per tant, estic d'acord que la major part de les subvencions agràries als països desenvolupats necessiten una revisió urgent. Però no és fàcil que això tinga les conseqüències que espera l'esquerra de la coalició de Cancun: l'enriquiment dels camperols.

De fet, amb l'acabament de les subvencions, si això provoca una modernització de l'agricultura dels països en vies de desenvolupament, podria tenir un efecte contrari, i destruir precisament el tipus de comunitats que els membres de l'esquerra intenten afavorir. L'agricultura d'alta tecnologia del nord empra maquinària en comptes de força de treball humà, a més de grans quantitats de combustibles fòssils i fertilitzadors i pesticides artificials. Si el Tercer Món esdevé tan atractiu per al negoci de l'agricultura com ara ho és el primer, les màquines substituiran les agricultures familiars, que esdevindran tan esparses a Tailàndia com ara ho són als Estats Units. El desplaçament tecnològic pot produir desastres socials. Una gran part de la pobresa de les zones interiors dels EUA es deguda al fet que els treballadors de la terra i els arrendataris agrícoles van ser desplaçats com a conseqüència de la mecanització de l'agricultura del sud, fa unes quantes generacions. Alguns van arribar a formar part de la classe mitjana, perquè van poder trobar treball en els sectors industrial i de serveis, que, en aquells moments, s'expandien a tot el país. Als països subdesenvolupats, però, la gent tindrà poques oportunitats d'aquest tipus. Malauradament, si va endavant el moviment contra les subvencions, té més possibilitats d'eliminar els agricultors del Tercer Món que no d'enriquir-los.

El desig que tenen les esquerres de preservar l'agricultura tradicional a petita escala del Tercer Món, a més, és contrari a l'objectiu de preservar el que queda encara salvatge. L'agricultura d'alta tecnologia consumeix combustibles fòssils, però estalvia terra, per tal com dona

més fruits en menys superfície global, el mateix que fan els conreus modificats genèticament. Si bé és cert que l'agricultura premoderna del Tercer Món no empra amb tanta profusió els agents químics i les modificacions genètiques, també ho és que calen moltes més hectàrees per aconseguir la mateixa collita. Les extensions encara salvatges del Planeta estarien en perill, molt més del que ja ho estan, si l'obertura als mercats del nord genera incentius econòmics perquè les nacions en vies de desenvolupament substitueixen els boscos, les selves i les marjals per plantacions agrícoles a petita escala, on s'hi balafia molta terra.

Per tot plegat, les alternatives són aquestes: si l'agricultura dels països subdesenvolupats s'industrialitza, salvarem molts ecosistemes encara salvatges. Però això farà que molts camperols hagen de deixar la seua feina i, per tant, no podran aprofitar-se de l'accés que els exportadors agrícoles del sud tindran als mercats del nord. Si, en comptes d'això, deixem l'agricultura del Tercer Món sense industrialitzar, l'esforç perquè els països en vies de desenvolupament puguin enriquir-se gràcies a les exportacions, amb una economia agrícola a petita escala, com la que tenen, provocarà una expansió de la superfície de terra conreada, a expenses del medi ambient.

El que semblava un dolç acord que podia afavorir tothom –excepció feta, és clar, dels perceptors de les subvencions– sembla que no resisteix una anàlisi minuciosa dels pros i els contres. Els consumidors del Primer Món i el negoci agrícola del Tercer (bona part del qual es troba a mans estrangeres) es beneficiaran de l'obertura dels mercats dels Estats Units i d'altres països rics. Però l'esquerra activista segurament no aconseguirà el que vol: una Arcàdia de camperols pròspers que viuen en harmonia amb el medi.

*Michael Lind és membre de la
New America Foundation
© The New York Times – EL TEMPS
Traducció: Maite Insa*